

Małopolskie Towarzystwo Genealogiczne

Genowefa Jaśkowiec Anna Stoczek

„Dokumenty metrykalne parafii wielickiej”

Praca przygotowana na Jubileusz 12 lat istnienia Małopolskiego Towarzystwa Genealogicznego. Materiał chroniony prawem autorskim

Kraków 12 października 2017

Spis treści:**Strona****Anna Stoczek cz. I**

1. Magnum Sal królewskie górnicze miasto Wieliczka	3
2. Bibliografia	12
3. Historia i prawodawstwo rejestracji metrykalnej w Kościele rzymskokatolickim	13
4. Bibliografia	18
5. Rejestracja metrykalna wiernych w parafii wielickiej	18
6. Linki do genealogii rodów z parafii wielickiej	35

Genowefa Jaśkowiec cz. II

7. Ludność w rzymsko-katolickiej parafii w Wieliczce na podstawie rejestrów metrykalnych	36

Magnum Sal Królewskie górnicze miasto Wieliczka

<http://www.ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=Wieliczka>

Kalendarium

3500 p n e Badania archeologiczne prowadzone przez Muzeum Żup Krakowskich przy współpracy Zakładu Archeologii Małopolskiego Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN wykazały, że w okolicach Wieliczki sól warzono już około 3500 p.n.e.

XI wiek W XI wieku Wieliczka była dużym ośrodkiem przemysłu warzelniczego w Małopolsce i książęcą osadą typu miejskiego. Nosiła wtedy dumną nazwę **Magnum Sal – Wielka sól**. W XI wieku na terenach książęcej osady górniczej Wieliczka misjonowali benedyktyni, których Bolesław Chrobry (967-1025) sprowadził do Tyńca. Benedyktyni w tym czasie wybudowali w osadzie własny kościół drewniany.

1044 Łaciński dokument, przywilej księcia Kazimierza I Odnowiciela (1016-1058) dla opactwa benedyktynów w Tyńcu nazywa osadę wraz z kopalnią **Magnum Sal**, co tłumaczono po staropolsku **(Wielicza) Wielka Sól**. Kolejno była używana nazwa **Wieliczca** by przybrać obecną nazwę **Wieliczka**. W historii opactwa tynieckiego spisanej przez bibliotekarza Stanisława Szczygielskiego wydanej drukiem w roku 1668, jest wzmianka o darowiźnie solnej od osady „Magnum sal alias Wieliczka”.

1123-1127 Nazwa Magnum Sal wymieniona jest w dokumencie legata papieskiego Idziego, kardynała tuskulańskiego w Polsce podczas jego pobytu w Polsce (1123-1127). Dokument opisuje nadania dla klasztoru tynieckiego (posiadłości, przywileje i dziesięciny) które kardynał Idzi za zgodą Bolesława Krzywoustego (1086-1138) zatwierdził. Dokument wymienia Magnum Sal jako osadę o charakterze miejskim posiadającą 4 karczmy, dochód z 4 targów oraz różnego rodzaju sole.

XIII wiek Osada miejska Magnum Sal w początkach XIII wieku miała kościół parafialny obsługiwany przez benedyktynów z Tyńca. Z XIII wieku pochodziła mieszcząca się w obrębie miejskiego szpitala pod wezwaniem Krzyża Świętego kaplica.

1229 Pierwsza wzmianka o kościele parafialnym pod wezwaniem Świętego Klemensa Papieża i Męczennika znajduje się w bulli Grzegorza IX z roku 1229.

Pomiędzy

1231-1238 Żupy wielickie należały do Henryka I Brodatego (1163-1238), który od 1231 był księciem krakowskim o czym pisze kronikarz Jan Długosz w księdze VI.

1241 Najazd Tatarów zniszczył miasto i żupę. W 1242 po powrocie z Moraw książę Bolesław Wstydliwy wraz małżonką Kingą kazał odbudować kopalnię. Pogłębiono szyb Regis (Królewski), kopalnia bowiem od zawsze była własnością panującego.

1253 Po raz pierwszy odkopano w Wieliczce sól kamienną pisze Marcin Kromer w dziele „*De origine et rebus gestis Polonorum*”.

Pomiędzy

1289-1290 Kontrakt lokacyjny (*privilegium ostenderunt*) dla miasta wystawił książę śląsko-krakowski Henryk IV Prawy znany też jako Henryk IV Probus lub Henryk IV Pobożny (1258-1290) dla zasadźców, którymi byli bracia Jescho (Jesko) i Hysinbold (Izynbold) ze Śląska. Było to w okresie pomiędzy końcem roku 1289, kiedy po śmierci Leszka Czarnego (1241-1288) książę Henryk IV Prawy opanował dzielnicę krakowską a przed 23 czerwca 1290, kiedy zmarł. Książę oddał braciom grunt na wybudowanie miasta oraz cztery łany pola na paszę dla bydła. Zezwolił na budowę jatek i kramów dla piekarzy i szewców oraz na budowę łaźni. Wspomniani bracia Jesko i Izynbold po śmierci Leszka Czarnego okazali bowiem ten dokument w dniu 25 lipca 1290 roku jego następcy Przemysławowi II (1257-1296).

1290 W tym samym 1290 roku Książę Przemysław II (1257-1296) brat Henryka IV Prawego wystawił dla Wieliczki przywilej lokacji na prawie frankońskim. W nagrodę położonych zasług nadał braciom Jescho i Hysinboldowi oraz ich spadkobiercom wójtostwo (*advocatia*). Dziedziczne wójtostwo wielickie w średniowieczu należało do najbogatszych w Małopolsce.

1336 Mikołaj Wierzynek mieszczanin krakowski nabył od Mikołaja Manente wójtostwo wielickie za 1100 grzywien.

1361-1368 Kazimierz Wielki **w roku 1361** przeniósł Wieliczkę prawo magdeburskie na wzór Krakowa. Król wybudował w osadzie zamek zwany żupą.

W roku 1363 ufundował szpital-przytułek pod wezwaniem Ducha Świętego w którym znajdowała się kaplica. Rozwinął się przemysł kopalniany i rękodzielniczy, wybudowano okazałe rezydencje dla zwierzchników żupy solnej.

W roku 1368 Król Kazimierz Wielki ustanowił „Statut Krakowskich Żup Solnych” nazywany również „Porządkiem górniczym”. Na polecenie króla Dymitr z Klecia, ówczesny podskarbi dworu krakowskiego spisał na podstawie relacji składanych pod przysięgą przez górników wszystkie zwyczaje i prawa obowiązujące od początku istnienia w kopalniach Wieliczki i Bochni. Król ustanowił wspólny zarząd dla kopalni w Wieliczce i Bochni których żupy połączył w przedsiębiorstwo salinarne nadając mu nazwę Żupy Krakowskie. Ustanowił urząd żupnika jako władzy zarządzającej. Żupnik dzierżawił żupy za ustaloną z góry cenę lub brał je w zarząd. Była to forma zarządzania żupami, polegająca na ścisłym rozliczaniu się żupni z królem z dochodów i wydatków. Kopalnia dawała duże zyski, w tym czasie stanowiły trzecią część wszystkich dochodów państwa.

Pomiędzy

1361-1381 w latach 1361-1381 datowane jest (wg różnych źródeł) wzniesienie w miejscu starego drewnianego kościoła parafialnego nowej ceglanej świątyni pod wezwaniem Świętego Klemensa Papieża i Męczennika. Kościół wybudowano z fundacji mieszczan wielickich. Przy wybudowanym kościele parafialnym od początku istniała szkoła.

1440-1444 proboszczem w Wieliczce był **Grzegorz z Sanoka (1406-1477)**, filozof i filolog polski, spowiednik króla Władysława III Warneńczyka (1424-1444), arcybiskup lwowski.

1451 Król Kazimierz IV Jagiellończyk (1427-1492) potwierdza organizację prawną Salin Krakowskich. Podkomorzy Krakowski jako najważniejszy urzędnik w żupach, sprawował w imieniu króla władzę sądowniczą w sprawach górniczych, sam zaś tylko przed królem odpowiadał. Sądy podkomorzego miały również prawo wyrokować w sprawach kryminalnych związanych z górnictwem. W skład takiego sądu wchodził między innymi przedstawiciel kopaczy (robotników zatrudnionych w żupie) w liczbie czterech starszych. Do obowiązków Podkomorzego Krakowskiego należała również intronizacja nowego żupnika w salinie. Żupnik Krakowski odpowiedzialny był za ekonomiczną stronę działalności żupy. Król w zamian za określony dochód oddawał żupę w dzierżawę, a Żupnik rozliczał się przed królem raz w roku. Sprawy związane z ruchem kopalni nadzorował bachmistrz.

- 1473** Wielki pożar zniszczył większą część Wieliczki. Król Kazimierz IV Jagiellończyk uwolnił Wieliczkę od licznych powinności.
- 1475** Kolejny wielki pożar pochłonął dopiero co odbudowane miasteczko.
- 1510** Jeden z największych pożarów w kopalni.
- 1535** Wielki pożar zniszczył miasto
- 1549** Wieliczka kupiła od kanclerza królewskiego Jana Ocieskiego miasteczko Mierzączkę posiadające dworzysko, wiele ról, zagród i ogrodów, między nimi ogród „Lekarka”. Miasteczko Mierzączka zostało założone na polskim prawie, sąsiadowało bezpośrednio z Wieliczką od strony wschodniej, stanowiło królewszczyznę.
- 1556** Kolejny wielki pożar miasta w którym spłonął budynek ratusza. Pożar zajął również kopalnię. Skutki pożaru były bardzo poważne. Król Zygmunt II August (1520-1572) uwolnił Wieliczkę od wszelkich podatków aż przez 10 lat.
- 1564** Królewska lustracja miasta Wieliczki zawiera informację, że Mierzączka „..... podlega jurysdykcji żupnika wielickiego a dochody idą na ratusz wielicki”.
- 1578** Mierzączka znalazła się pod jurysdykcją urzędu radzieckiego Wieliczki.
- 1581** Około 1581 r., w Lednicy został zbudowany modrzewiowy kościółek pod wezwaniem Św. Sebastiana. Fundatorem był Sebastian Lubomirski.
- 1591** W kwietniu nawiedził Wieliczkę zawał powierzchniowy wywołany przez trzęsienie ziemi powodując ogromne zniszczenia w kopalni. W tym samym roku miasto nawiedził pożar.

1594 Mierzączka znalazła się w posiadaniu Sebastiana Lubomirskiego ówczesnego żupnika. Do herbu Mierzączki przedstawiającego na czerwonej tarczy białego orła, który ma na piersi czerwoną tarczę z białym krzyżem (oznaka królewskiej), dodał Lubomirski swój herb rodowy Śreniawa, umieszczając go na ogonie orła. Do napisu w otoku pieczęci miejskiej, który brzmiał: „*Sigil. Scabin. Civita. Mierzācens*” dodał „*A. 1594*” (rok nabycia miasteczka). Mierzączka pozostawała własnością jego sukcesorów do 1797 r.

1598 21 czerwca kardynał Jerzy Radziwiłł biskup krakowski konsekrował nowo wybudowany w Lednicy modrzewiowy kościół pod wezwaniem Świętego Sebastiana.

1609 Miasto zakupiło od kanonika krakowskiego Bernarda Wapowskiego wójtostwo wielickie. Od tej pory wójtem zostawał zasłużony rajca miejski.

1622 Wielki pożar nawiedził miasto.

1623 Na prośbę radnych miasta i zarządu salin kierowaną do prowincjała nowo utworzonej w Polsce grupy franciszkanów, w Wieliczce osiedlili się franciszkanie zwani reformatami. Hojnym fundatorem i zwolennikiem franciszkanów okazał się król Zygmunt III Waza (1566-1632), który wyasygnował pieniądze na budowę kościoła i klasztoru. Pochodziły one z dochodów kopalni soli.

1625 Wybudowano klasztor i kościół o.o. Reformatów.

1635 Kolejny pożar miasta

1644 16 grudnia 1644 podczas spuszczenia siana dla koni wybuchł w szybie Bonnera pożar kopalni, który ugaszono dopiero po kilku miesiącach. Żupnikiem był wtedy zasłużony dla żup Adam Kazanowski.

- 1651-1652** Epidemia morowego powietrza zabiła setki ludzi. Z powodu braku pracowników przzerwano w żupie pracę na 8 miesięcy.
- 1655** Najazd Szwedów, którzy zburzyli ratusz , baszty i mury miejskie, splądrowali i spalili miasto. Górnicy bohatersko bronili kopalni. W uznaniu zasług hetman Stefan Czarniecki ofiarował górnikom drewnianą figurę Matki Boskiej Zwycięskiej.
- 1659-1662** przemarsze i długie postoje wojska nieprzyjaciela i polskie. W roku 1659 w mieście panoszyli się żołnierze austriaccy, w 1660 wojska królewskie generała Krzysztofa Tyszkiewicza a w roku 1662 zbuntowane wojsko polskie powracające z wyprawy przeciw Rosji.
- 1660** Król Jan II Kazimierz Waza (1609-1672) przeniósł Mierzączkę na prawo magdeburskie i nadał jej przywilej na propinację, 2 jarmarki ponadto zwolnił miasteczko od ciężarów. Od tej pory sądownictwo w Mierzączce sprawował tamtejszy wójt wraz z co najmniej dwoma ławnikami i notariuszem.
- 1665** Liczba mieszkańców Wieliczki wynosiła 560 osób.
- 1676-1679** Kolejna epidemia morowego powietrza.
- 1689** Górnik Antoni Kuczkowski domorosły rzeźbiarz wykłuł w jądrze soli zielonej kaplicę Świętego Antoniego. Do 1778 roku odbywały się w kaplicy codzienne nabożeństwa poranne dla górników, które odprawiał kapelan stale utrzymywany przy żupie. Zniósł je cesarz Austrii Józef II.
- 1689** Król Jan III Sobieski (1629-1696) potwierdził przywileje miasteczka Mierzączka.
- 1698** Kolejny wielki pożar miasta, poważnym uszkodzeniom uległ kościół parafialny pod wezwaniem Św. Klemensa.
- 1702** Rozlokowani na kwaterach żołnierze królewskiego regimentu Stanisława Ernesta Denhoffa urządzili pogrom mieszczan w trakcie wymuszania od nich świadczeń. W czasie zamieszek zamordowali burmistrza Godfryda Milchandzowicza.

- 1706** W obrębie murów miasta było 66 domów a wraz z przedmieściami około 200 chałup.
- 1706-1709** Miasto nawiedziły dwie epidemie dżumy
- 1708** Szwedzi spalili po raz drugi miasto.
- 1718** Spłonął drewniany kościół o.o. Reformatów. Król August II Mocny (1670-1733) przeznaczył na odbudowę kościoła i klasztoru dochody z kopalni oraz własnej kasy.
- 1772** 9 czerwca do Wieliczki wkroczyły wojska austriackie. Obalono dotychczasowy ustrój samorządowy miasta a język niemiecki stał się językiem urzędowym. W mieście na stałe rezydowała załoga wojskowa, która pilnowała wywozu soli do Austrii. Wieliczka jako miasto przygraniczne została zasiedlona przez ludność niemiecką z Nadrenii. Ludność ta osiedliła się w Lednicy Dolnej zwanej Lednicą Niemiecką.
- 1776** Kolejny pożar miasta w wyniku którego spłonęło 20 domów.
- 1780** Powstał Szpital Salinarny „Sandrova” .
- 1785-1786** 22 lipca 1785, 27 lutego 1786 i 3 grudnia 1786 Wieliczkę nawiedziły silne wstrząsy podziemne uważane za trzęsienia ziemi, które wyrządziły w mieście liczne szkody. Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Klemensa uległ poważnym uszkodzeniom które groziły zawaleniem, z powodów bezpieczeństwa został rozebrany.
- 1786** Wójt Mierzączki wraz ławnikami i notariuszem podpisali akt uwłaszczający chłopów w dobrach kameralnych Lednica.
- 1797** Miasto Wieliczka kupiło miasteczko Mierzączkę i wieś Lednicę za 30 000 złotych reńskich.
- 1800** Wieliczka przybrała herb Mierzączki. Zmieniono też napis w otoku pieczęci, który brzmiał: „ *Arma reggae liberae montanaequae Civitatis Vielicensis 1594*” (herb królewskiego wolnego górniczego miasta Wieliczki 1594).

- 1805** Ukończono budowę nowego kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Klemensa. Świątynia została zbudowana na fundamentach kościoła rozebranego.
- 1806** Epidemia febry
- 1809** 1 kwietnia konsekrowano nowy kościół parafialny pod wezwaniem Św. Klemensa
- 1831** Epidemia cholery pochłonęła 326 osób.
- 1833** Ludność Wieliczki liczyła około 7000 mieszkańców żyjących w 679 domach.
- 1846** 24 lutego ponad 200 górników, rzemieślników i mieszczan wyruszyło pod wodzą Edwarda Dembowskiego do Krakowa, by zaciągnąć się do oddziałów powstania krakowskiego.
- 1857** Otwarto linię kolejową Biezanów-Wieliczka. Połączono ją z Krakowem i dalej z Dębicą, a później z Niepołomicami.
- 1877** Miał miejsce pożar który zniszczył Górny Rynek z przyległymi ulicami. Spłonął budynek magistratu, dwie szkoły, apteka i kilka innych budynków.
- 1878** Pożar przysiółka Klasno w którym mieszkali Żydzi.
- 1912** Górnicy wieliccy wydali w podziemnej komorze Drozdowice bankiet dla profesorów wszechnicy Jagiellońskiej z okazji 550-lecia istnienia tej najstarszej polskiej uczelni. Był to wyraz hołdu złożony polskiej nauce. Profesorowie uczelni przez wiele stuleci byli opłacani z dochodów żupy wielickiej.
- 1918** Wieliczka odzyskała wolność, liczyła wtedy około 7000 mieszkańców.

- 1922** Zaczęła działalność Powiatowa Kasa Chorych
- 1933** Zlikwidowano starostwo i powiat wielicki.
- 1938** Miasto Wieliczka powróciło do używania herbu pierwotnego, ustalonego przez Państwową Komisję Heraldyczną.
- 1939** Od dnia 4 września 1939 r., rozpoczęła się okupacja Wieliczki. Na miasto spadły bomby okupanta. Niewola trwała 5 lat i 4 miesiące.
- 1971** Parafię i Kopalnię odwiedził kardynał Karol Wojtyła.

Bibliografia

- Feliks Boczkowski „O Wieliczce pod względem historii naturalnej dziejów i kąpeli” 1843 Nakładem Wawrzyńca Pisha w Bochni
- Helena Burchard „Z badań nad początkami eksploatacji soli w Polsce”
- Alfons Długosz „Zabytki wielickie. Przewodnik” wydanie IV poszerzone 1966 nakładem Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka
- Stanisław Gawęda „Wieliczka pod rządami austriackimi (1772-1918) w: *Wieliczka. Dzieje miasta. Kraków 1990*
- Antoni Jodłowski „Wieliczka Zabytkowa kopalnia soli” Wydawnictwo Arkady Warszawa 1986
- Franciszek Kiryk „Rozwój urbanizacji Małopolski XIII-XVI w. Województwo krakowskie (powiaty południowe). Kraków 1985
- Krzysztof Kozłowski „Kościół Św. Krzyża w Wieliczce na tle jednonawowych świątyń Europy środkowo-wschodniej w XII i XIII wieku”
- Karol Maleczyński „Uwagi nad dokumentem legata Idziego, biskupa tuskulańskiego dla klasztoru w Tyńcu rzekomo z roku 1105” w „*Collectanea Theologica*” 17/1-2 1
- Kazimierz Maślankiewicz „Sesja na temat historii górnictwa solnego w Wieliczce” w: *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 9/3-4 1964
- Kazimierz Maślankiewicz „Wstęp” w: *Wieliczka solny skarb 1984 Krajowa Agencja Wydawnicza Kraków*
- Iwona Pawłowska „Pożary wielickie do 1914 roku” w: *Studia i materiały do dziejów żup solnych w Polsce t. XXII Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka 2002*
- Feliks Piestrak „Kilka słów o Wieliczce i Jej Kopalni z ilustracjami Jana Czerneckiego” Kraków 1903
- Józef Piotrowicz „Dzieje miasta Wieliczki w średniowieczu w: *Wieliczka. Dzieje miasta. Kraków 1990*
- Józef Piotrowicz „Dole i niedole Wieliczki za panowania ostatnich Jagiellonów i królów elekcyjnych (do potopu szwedzkiego)” w: *Wieliczka.*

Dzieje miasta. Kraków 1990

Józef Piotrowicz „Historia Wieliczki od XIII do XX wieku” w: *Wieliczka solny skarb 1984 Krajowa Agencja Wydawnicza Kraków*

Leszek Rzepka „Odbudowa i przebudowa kościoła parafialnego Św. Klemensa w Wieliczce w XIX w. i wkład finansowy saliny w jego restaurację” w: *Folia Historica Cracoviensis 1999*

Franciszek Sikora „Wójtostwo wielickie w średniowieczu” w: *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis folia 21 Studia Historica III (2004)*

O. Albin Sroka „Sanktuarium Matki Boskiej Wielickiej” Jarosław 1989

Zbigniew Wojas „Wieliczka od połowy XVII wieku do roku 1772” w: *Wieliczka. Dzieje miasta. Kraków 1990*

Michał Zbieranowski „Wieliczka” w: *Atlas historyczny polski. Województwo krakowskie w drugiej połowie XVI wieku cz. II*

Historia i prawodawstwo rejestracji metrykalnej w Kościele rzymskokatolickim

Początki rejestracji metrykalnej istniały już prawdopodobnie w pierwszych latach chrześcijaństwa. Regularna ewidencja wiernych została jednak przez Kościół dość wcześnie zarzucona. Podjęły ją na nowo wspólnoty lokalne dopiero w pierwszej połowie XV stulecia.

Termin **metryka**, wywodzący się z łacińskiego słowa *matrix* (pochodne: *matrica*, *matricula* i *metrica*), oznaczał najczęściej katalog, registr, spis osób, wykaz, zbiór dokumentów. Słownik języka polskiego PWN podaje definicję: «dokument stwierdzający narodziny, chrzest, ślub lub śmierć jakiejś osoby» dawniej księga metrykalna zawierająca akta stanu cywilnego.

Kalendarium

1314	Za najstarsze zachowane księgi metrykalne uważa się dziś księgi chrztów włoskiej parafii Arezzo z 1314 r.
1334	Za najstarsze zachowane księgi metrykalne pogrzebów uważa się dziś księgi z francuskiej parafii Givry z 1334 r.
1336	Za najstarsze zachowane księgi metrykalne ślubów uważa się księgi z francuskiej parafii Givry z 1336 r.
1459	Na mocy statutu synodalnego <i>De registris sive de metricis habendis</i> nakazano prowadzenie ksiąg metrykalnych w ówczesnej Diecezji krakowskiej.

- 1548** Najstarszą księgą metrykalną w archidiecezji krakowskiej są rejestry małżeństw parafii Mariackiej w Krakowie, które notowano od 1548 r.
- 11 XI 1563 r.** Na XXIV sesji Soboru Trydenckiego za pontyfikatu Piusa IV wydano nakaz prowadzenia przez proboszczów ksiąg chrztów i ślubów.
- 1564** Od tego roku zasadniczo polskie parafie prowadzą księgi metrykalne chrztów i ślubów
- 1579 – 1602** W Rzeczypospolitej wprowadzono obowiązek rejestrowania metryk chrztów i ślubów w księgach metrykalnych.
- 1601** Opublikowany w Diecezji krakowskiej **List Pasterski** prymasa kardynała Bernarda Maciejowskiego o konieczności prowadzenia przez proboszczów ksiąg metrykalnych chrztów i ślubów.
- 1607** Odbył się synod piotrkowski z 1607 r., pod przewodnictwem prymasa kardynała Bernarda Maciejowskiego, na którym potwierdzono obowiązek prowadzenia w Rzeczypospolitej przez proboszczów rejestracji metrykalnej chrztów i ślubów. Podczas obrad zostały zatwierdzone dekrety z formularzami.
- 1614** Papież Paweł V nakazał prowadzenie ksiąg zmarłych. Zasady prowadzenia rejestracji metrykalnej zostały sprecyzowane w Rytuale Rzymskim. Wg postanowień tego aktu normatywnego każda parafia była zobowiązana do prowadzenia pięciu rodzajów ksiąg metrykalnych: ochrzczonych (*liber baptisatorum*), bierzmowanych (*liber confirmatorum*), małżeństw (*liber matrimoniorum*), zmarłych (*liber defunctorum*) oraz spisu osob zamieszkujących parafię (*liber status animarum*). Obowiązujące formularze precyzowały, co powinien zawierać zapis. W księgach ochrzczonych należało odnotować dokładną datę udzielenia sakramentu, miejsce, personalia szafarza, następnie podać imię chrzczonego, jego płeć i personalia rodziców, ponadto imiona i miejsce zamieszkania rodziców chrzestnych, w przypadku gdy matka chrzestna była zamężna należało podać imię jej męża. W metryce ślubu należało odnotować datę i miejsce ślubu, imię i nazwisko kapłana, personalia nupturientów i ich rodziców oraz personalia świadków i ich miejsce zamieszkania. Wymagane było także potwierdzenie odbytych zapowiedzi przedślubnych i stwierdzenie braku przeszkód do zawarcia małżeństwa. Dodatkowo przepisy przewidywały specjalne formuły, jeśli np. do zawarcia związku wymagana była dyspensa. W metryce zgonu powinno zostać odnotowane imię i nazwisko zmarłego, miejsce i data zgonu, wiek, dane rodziców, informacje czy pozostawił żonę lub męża, czy zmarły wyświadczył się przed śmiercią,

czy został zaopatrzony w sakramenty, a także gdzie został złożony do grobu. Podczas obrad zostały zatwierdzone dekrety z formularzami.

1628 Odbył się synod prymacjalny prymasa Jana Wężyka. Zatwierdzone podczas synodu piotrkowskiego dekrety wraz z formularzami weszły w skład urzędowego zbioru rodzimego prawa partykularnego prymasa Jana Wężyka. Tym samym potwierdzono obowiązek prowadzenia rejestracji metrykalnej przez duchowieństwo.

1631 Rytuał Piotrowski prymasa Jana Wężyka wprowadził obowiązek rejestracji zmarłych parafian. Od tego roku zasadniczo polskie parafie prowadzą księgi zmarłych.

1641, 1733, 1745, 1762 wydano kolejne synodalne ustawy diecezjalne dotyczące zasad rejestracji metrykalnej, w których podkreślano potrzebę prowadzenia takiej rejestracji.

XVIII w Pod koniec XVIII wieku prawodawstwo kościelne podporządkowano przepisom państwowym, które to prawo stopniowo przyznało metrykom status dokumentów cywilno-prawnych, a duchowni dokonujący wpisów otrzymali nominację na urzędników państwowych.

1772 Wieliczka oraz miejscowości należące do parafii znalazły się w granicach zaboru austriackiego. W okresie zaborów nowe przepisy prawne w zakresie rejestracji metrykalnej najwcześniej zostały zaprowadzone właśnie na ziemiach zajętych przez Austrię. W cesarstwie Austrii pierwsze ustalenia w tej kwestii podjęto już w I połowie XVIII w., a w 1770 r., dekretem kancelarii nadwornej wprowadzono nowe formularze dla poszczególnych rodzajów ksiąg. Na terenie Galicji, zgodnie z zasadami reformy józefińskiej 15 marca 1782 r. zaczęło obowiązywać prawo mówiące, iż proboszczowie są równocześnie urzędnikami stanu cywilnego. Postanowienia te dotyczyły również wyznań akatolickich i Żydów. W przypadku tych ostatnich już w 1789 r., nowe rozporządzenie cesarskie, zmieniające dotychczasowe funkcjonowanie gmin żydowskich w Galicji, powierzało rejestrację współwyznawców rabinom, pozostawiając ją jednak pod okresową kontrolą duchownych katolickich.

1784-1882 Zabór austriacki. **20 lutego 1784** Cesarz Austrii Józef II ogłosił patent w którym zostały zawarte regulacje dotyczące prowadzenia ksiąg metrykalnych. Księgom metrykalnym nadano moc dokumentu publicznego. W myśl nowych przepisów, stary formularz, tzw. trydencki, oparty na przepisach Soboru w Trydencie oraz Rytuału Rzymskiego został zastąpiony nowym, rubrykowanym, w formacie *In folio*. Ponadto, każdy proboszcz musiał prowadzić trzy odrębne księgi narodzin, ślubów i

zmarłych. Zapisy należało sporządzać po łacinie, osobno dla każdej wsi parafialnej. Stanowiło to *novum* w stosunku do ksiąg prowadzonych w okresie staropolskim, kiedy to księga zawierała wpisy ze wszystkich miejscowości parafialnych. Sprecyzowano kto ma dokonywać wpisów do ksiąg metrykalnych. Miało to istotne znaczenie w większych ośrodkach parafialnych, w których posługę sprawowało kilku księży. Tak więc wpisywać miał ten duchowny, który udzielił sakramentu, *bez żadnej zwłoki i z przestrzeganiem przepisów w tej mierze istniejących*. Istotnym był fakt obecności świadków, którzy poprzez złożenie stosownych podpisów poświadczali dokonany akt. Jeśli byli oni analfabetami, w zastępstwie podpis mogła złożyć osoba umiejąca pisać; w takim przypadku i ona powinna zapisać swoje nazwisko. W sytuacji, gdy dziecko miało nieślubne pochodzenie zakazano umieszczania imienia ojca, nawet jeśli matka o tym informowała. Dane personalne mogły się pojawić tylko wtedy, jeśli zainteresowany wyraził taką wolę. Na terenie I zaboru prowadzenie zapisów metrykalnych według tzw. formularza austriackiego rozpoczęto od 1784 r. Księgi miały być rubrykowane, w jednolitym formacie. Na pierwszych kartach każdego woluminu dołączona była szczegółowa instrukcja w języku łacińskim oraz polskim, informująca jak wypełniać odpowiednie rubryki. Ustalony formularz wpisu metrykalnego obowiązywał przez cały okres zaboru austriackiego. Późniejsze akty prawne uzupełniały i precyzowały dodatkowo kwestię rejestrowania urodzonych. W zaborze austriackim problem postępowania z ciałami zmarłych doczekał się szczegółowych regulacji. Dekret kancelarii nadwornej z **26 marca 1787 r.**, zabraniał chowania zwłok wcześniej, niż przed upływem 48 godzin od chwili śmierci, wyjątkiem była sytuacja, gdy zgon nastąpił wskutek epidemii. Kolejny dekret z **23 października 1788 r.**, stanowił, iż ksiądz wpisujący przyczynę zgonu, powinien otrzymać potrzebne do uzupełnienia metryki informacje od oglądacza zwłok, a w przypadku gwałtownej śmierci od sądu (dekret z **28 lipca 1798 r.**). Dnia **27 kwietnia 1812 r.**, w dekrete wydanym przez kancelarię nadworną w Wiedniu jest mowa o wprowadzeniu nowej rubryki dotyczącej dnia chrztu (*baptisatus*). Kolejna zmiana dotyczyła tzw. „chrztu z wody”. Prawo kościelne dopuszczało sytuację, w której chrztu mógł udzielić każdy, bez względu na wyznanie i płeć, pod warunkiem, że kierował się czystymi intencjami. Postępowanie takie było usprawiedliwione w sytuacji gdy zdrowie i życie noworodka było zagrożone. Skala tego zjawiska była na tyle duża, że wspomniany powyżej dekret z 27 kwietnia 1812 r., wydany dla Galicji zakazywał takich praktyk, nakazując proboszczom do udzielania stosownej zgody tylko w wyjątkowych przypadkach.

Z kolei w dekrete z **18 września 1825 r.**, nakazano wpisywać imię i nazwisko akuszerki obecnej przy porodzie. O powyższych procedurach przypomnieli **patent cesarski z 1 sierpnia 1835 r.**, oraz **dekret gubernialny z 27 kwietnia 1839 r.** W trosce o wiarygodność sporządzanych aktów, w rozporządzeniu z **17 grudnia 1834 r.**, i dekrete z **21 października 1836 r.**, zakazano podkreśleń, skreśleń, używania skrótów oraz wydrapywania. W przypadku pomyłki, odpowiednich poprawek można było dokonać dopiero po otrzymaniu pisemnej zgody władz gubernialnych. Fałszerstwa ksiąg były surowo karane, Główną odpowiedzialność za wszelkiego rodzaju uchybienia ponosili proboszczowie, co zostało wydane zarządzeniem gubernialnym z **6 października 1837 r.** W rozporządzeniu gubernialnym z **20 listopada 1840 r.**, polecono notować dokładnie imiona i nazwiska rodziców nupturientów,

ich status społeczny i zawód. Dnia **30 kwietnia 1842 r.**, wskazano, aby w rubryce *thori* (pochodzenie małżeńskie) posługiwać się określeniami *leigiti* (prawne) *illegiti* (pozamałżeńskie). W kolejnych latach sprecyzowano sposób postępowania w przypadku korzystania z posługi duszpasterskiej parafii sąsiednich, rejestracji dzieci urodzonych w szpitalach, a także osób wojskowych w czynnej służbie. Powszechna ustawa cywilna z **25 maja 1868 r.**, rozszerzała zakres wymaganych informacji o miejsce zamieszkania nupturientów, stan cywilny oraz nakazywała, aby pod aktem podpis składali obydwaj nowożeńcy. W wydanym w dniu **6 maja 1870 r.**, przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskrypcie zobowiązano proboszczów do przesłania w ciągu 8 dni wyciągu metryki zgonu proboszczowi parafii, w której zmarły otrzymał chrzest, w celu odnotowania aktu w księgach metrykalnych. **W 1871** wydano specjalne przepisy które precyzowały jak należy postępować w przypadku małżeństw osób wojskowych. Reskrypt Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z **dnia 6 maja 1882** definiował jakich procedur należało dopełnić w przypadku ślubu odbywającego się poza parafią panny młodej.

1803-1884 Zabór austriacki. W dokumencie z **20 marca 1803** władze austriackie zarządziły, by ze względu na niebezpieczeństwo pożaru plebani, księgi były przechowywane w zakrystii lub w samym kościele, bądź też w innym najbardziej bezpiecznym miejscu. W wypadku pożaru, proboszczowie powinni dołożyć wszelkich starań, aby je uratować. Pewną formą zabezpieczenia rejestracji było sporządzanie duplikatów metryk i przesyłanie do kancelarii konsystorza diecezjalnego. Zalecenia te początkowo nie były stosowane, powszechnie zostały stosowane w latach 30-tych XIX w. Wówczas konsystorze diecezjalni w Galicji zaprowadzili coroczny obowiązek przesyłania duplikatów metryk parafialnych w dwóch egzemplarzach do urzędu dziekańskiego, skąd po sprawdzeniu jeden odsyłało do konsystorza biskupiego. Przepisy te były kilkakrotnie przypomniane zarówno przez władze kościelne, jak i państwowe (1858, 1863, 1875, 1884).

1945 Wprowadzony 25 września 1945 r., przez polskie władze dekret stwierdzał, że księgi metrykalne prowadzone przez parafie i związki wyznaniowe przestają mieć moc prawną.

1946 od 1 stycznia rozpoczęły działalność Urzędy Stanu Cywilnego. Jedynie one miały prawo do wydawania dokumentów zawierających informacje o stanie cywilnym obywateli.

Bibliografia

- Waldemar Chorążyczewski Janusz Tandecki „Metryki parafialne wyznania rzymskokatolickiego – stan wiedzy i potrzeby badawcze” w: *Dyplomatyka staropolska- stan obecny i perspektywa badań Toruń 2011 Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*
- Dokumenty metrykalne (księgi chrztów, ślubów i zgonów) parafii wielickiej w: Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie, Franciszkańska 3
- Robert Jop „Sposób wydawania metryk parafialnych, uwagi problemowe (tezy referatu) w: *Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego” Nowa Seria 11 , 2012 Wydawnictwo DiG & Polskie Towarzystwo Heraldyczne*
- Ks. Alojzy Jougan „Kancelarie parafialne, czyli zbiór przepisów kościelnych i państwowych dla urzędów parafialnych. Ze szczególnym uwzględnieniem ksiąg metrykalnych” Lwów 1912
- Bolesław Kumor „Przepisy państwowe i kościelne dotyczące metryk kościelnych w zaborze austriackim” w: *Przeszłość demograficzna Polski” 7 1975*
- Józef Kurpas „Początki ksiąg metrykalnych” w: *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1961, t. 2*
- Mateusz Wyżga „Księgi metrykalne parafii podkrakowskich z XVI-XVIII w.” w; *Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego Tom II rok 2010*

Rejestracja metrykalna wiernych w parafii wielickiej

Parafia , probostwo jest określoną wspólnotą wiernych, podstawową jednostką organizacyjną utworzoną w Kościele partykularnym. Zwierzchnikiem parafii oraz jej administratorem, pod władzą biskupa jest proboszcz.

Parafia erygowana zgodnie z prawem posiada – mocą samego prawa – osobowość prawną (kan. 515 § 3). Parafia jako instytucja kościelna kieruje się normami ustanowionymi przez najwyższego prawodawcę oraz kieruje się normami ustanowionymi przez biskupa diecezjalnego. Struktura każdej parafii została ustanowiona przez prawo kanoniczne i przez prawo kościelne

Księgi metrykalne są bardzo ważne i wyjątkowe dla nas i naszych potomków. Zawierają bezcenne informacje o naszych przodkach. Stanowią bogate źródło historyczne, są bowiem skarbnicą wiedzy o zwyczajnych ludziach. Dostarczają informacji nie tylko o ruchu naturalnym parafii. Są podstawą do badań genealogicznych, wykorzystywane są do badań etnologicznych, antropologicznych, onomastycznych, monograficznych, społeczno-obyczajowych. Zawierają informacje o obsadzie parafii, o założeniu kopalni soli, informują o lokalnym szkolnictwie, służbie wojskowej. Parafia pod wezwaniem Świętego Klemensa Papieża i Męczennika była parafią miejsko wiejską. W dokumentach metrykalnych spotykamy zapisy przedstawicieli wszystkich ówczesnych stanów społecznych.

Wielickie księgi ślubów i chrztów zachowały się od roku 1591. Są rękopisami papierowymi. Księgi metrykalne na początku ich powstania mają postać ksiąg sądowych tzw. „dudek” czyli wąskich ksiąg pisanych prozą. Jak podaje *Polski słownik archiwalny, red. W. Maciejewska, Warszawa 1974, s. 29, 59*: Dudka, języczek (*niewłaściwe dutka*) – księga rękopiśmienna formatu *pagina fracta*, czyli karty złożonej wzdłuż dłuższej osi, najczęściej spotykana wśród dawnych ksiąg sądowych i metrykalnych;

wąska, wysoka składka. Miała podłużny format o wymiarach 10,5 × 32–34 cm. Wyróżniało ją kaligraficzne pismo oraz brak elementów graficznych, zdobień, powiększonych inicjałów. Ograniczenia te spowodowane były niewielkim formatem księgi. W późniejszym okresie księgi rękopiśmienne formatu *pagina fracta* zastąpiono księgami większymi w grubych skórzanych lub tekturowych oprawach. Sporządzane zostały z bardzo wytrzymałego papieru czerpanego. Księgi noszące w rejestrze archiwum nazwę „kopiarz” to tzw. brudnopisy w których dokonywano wpisów na bieżąco a ich zawartość była przepisywana do ksiąg zbiorczych. Przy przepisywaniu danych z kopiarza do księgi zbiorczej przepisyujący popełniali niejednokrotnie błędy.

Początkowo wpisy w księgach prowadzono w formie ciągłej, na czystych kartach, opisując dokładnie wydarzenie, czas i miejsce oraz osoby w nim uczestniczące. Później wprowadzono rubryki i drukowane formularze, odnotowując daty wydarzeń przed datami posług religijnych. Księgi w formie opisowej prowadzono po łacinie, natomiast w formie tabelarycznej spisywane były po łacinie i po polsku., Stan zachowania ksiąg jest dobry i daje świadectwo dbałości władarzy parafii o sporządzane dokumenty, jednocześnie informuje o starannym przechowywaniu prowadzonych ksiąg w parafii. Pismo jest czytelne poza niewielkimi wyjątkami.

Zasób rejestrów metrykalnych parafii pod wezwaniem Świętego Klemensa Papieża i Męczennika w Wieliczce rozpoczyna się w 1591 r., księgą *Liber Natorum et Copulatorum*. Metryki ślubów od sierpnia 1591 roku zawierają informacje o danych personalnych szafarza sakramentu, dacie ślubu (dzień, miesiąc, rok), imieniu i nazwisku pana młodego i miejscowości jego pochodzenia, imieniu i nazwisku panny młodej oraz miejscowości z której pochodziła oraz dane personalne dwóch męskich świadków, wraz z miejscowością ich pochodzenia. W księgach odnotowywano także informacje o stanie wdowim nupturientów jednak nie można z całą pewnością stwierdzić, czy tak było we wszystkich przypadkach. Zapis aktów chrztów od roku 1591 zawiera: dane personalne udzielającego sakramentu, datę chrztu (dzień, miesiąc, rok), imię lub imiona dziecka, imię i nazwisko ojca dziecka oraz imię matki, miejsce zamieszkania rodziców, imiona i nazwiska rodziców chrzestnych. Zapisy ksiąg zmarłych informują nas o dacie zgonu (dzień, miesiąc, rok), danych personalnych zmarłego i miejscowości jego pochodzenia. Podany jest również wiek zmarłego. Przy zgonach niemowląt w początkowych okresach powstawania rejestru nie podawano wieku ani imienia zmarłego. Dane takie zostały wprowadzone do rejestru dla zmarłych niemowląt w późniejszych rejestrach gdzie podawano określenie wieku w dniach, tygodniach, miesiącach, kwartałach. Sposób zapisów w rejestrach metrykalnych bywał czasami bardzo dowolny. Pisarzowi czasami zdarzało się, że zapomniał wpisać imię chrzczonego dziecka, nazwiska ojca lub danych matki. W księgach ślubów zdarzają się wpisy z brakiem danych któregoś z nupturientów.

Rejestry metrykalne parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem Świętego Klemensa Papieża i Męczennika w Wieliczce są przechowywane w Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie, ul. Franciszkańska 3. Mikrofilmy z nielicznych ksiąg znajdują się w Archiwum Narodowym w Krakowie ul. Sienna.

Metryki chrztu parafii wielickiej w Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie

Sygnatura w archiwum/ nr tomu	Tytuł dokumentu	Miejscowość/jednostka administracyjna w Parafii Wieliczka	Daty skrajne	Uwagi
1.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1591-1601	Oryginał księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> , tzw. dudka
2.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1602-1618	Oryginał księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
3.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1619-1649	Oryginał
4.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1650-1673	Oryginał
5.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1699, 1700 do VI/1760	Oryginał
6.	Liber Natorum	Wieliczka	VI/1748 – I/1750	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
7.	Liber Natorum 30/1/1750 – 26/4/1752 Regestrum Baptisatoro Noviter Confectum t. VII	Wieliczka	30/1/1750 – 26/4/1752	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
8.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1752-1754	Kopiarz
9.	Liber Natorum et Copulatorum	Wieliczka	1754-III/1755	Kopiarz księga rękopiśmienna

				formatu <i>pagina fracta</i> ,
10.	Liber Natorum	Wieliczka	IV/1757-1760	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
11.	Liber Natorum et Copulatorum Metricz Baptisatorum et Copulatorum Prae Posituralis Ecclesiae Parochialis Vieliciensis Natorum t. X Copulatorum t. VI	Parafia Wieliczka pro locis: Wyczęsana, Śledziowice, Lednica Górnica,	Chrzty 1760-1779 Śluby 1760-1780	Oryginał księga zbiorcza
12.	Liber Natorum	Wieliczka	1762-1765	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
13.	Liber Natorum	Wieliczka	1764	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
14.	Liber Natorum	Wieliczka	1765-1767	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
15.	Liber Natorum	Wieliczka	1767-1769	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
16.	Liber Natorum	Wieliczka	1769-1771	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
17.	Liber Natorum	Wieliczka	1772-1774	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,

18.	Liber Natorum	Wieliczka	1774-1775	1774-1775 księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
19.	Liber Natorum Forma opisowa język łaciński	Wieliczka	1775-1778	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
20.	Liber Natorum	Wieliczka	1778-1780	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
21.	Liber Natorum Metrices Liber baptisatorum Ecclesie Prepositualis Vielicensis	Wieliczka, Świdówka, Siercza, Klasno, Koźmice, Koźmiczki, Bugaj, Janowice, Gorzków, Byszyce, Grajów, Chorągwie, Raciborsko, Mietniów, Sygneczów, Krzyszczkowice, Kokotów, Bogucice, Mała Wieś, Strumiany, Sułków, Babiny, Taszyce	1779-1785	Oryginał Księga zbiorcza prowadzona w formie tabelarycznej
22.	Liber Natorum Forma opisowa język łaciński	Wieliczka	1780-1782	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
23.	Liber Baptisatorum (opis z okładki : Tom XXIII, Numerus 511, 1760-1784 Chrzty parafia Wieliczka forma opisowa język łaciński	Wieliczka	1782-1784	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
24.	Liber Natorum tom 24 , Numerus 512 Forma opisowa język łaciński	Wieliczka	1784-1819	Oryginał
25.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom XXV, Numerus 513 1819-1838 (do końca maja)	Wieliczka	1819-1838	Oryginał
26.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom XXVI, Numerus 514	Wieliczka	1838-1849	Oryginał

27.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom 27, numerus 515	Wieliczka	1849-1858	Oryginał
28.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom XXVIII , Numerus 516	Wieliczka	1858-1871	Oryginał
29.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom XXIX, Numerus 517	Wieliczka	1871-1898 + luźne kartki	Oryginał
30.	Liber Natorum et Baptisatorum Tom XXX, Numerus 518	Wieliczka	1898-1916	Oryginał
31.	Indeks do Liber Natorum	Wieliczka i Lednica	1784-1845	Oryginał
32.	Liber Natorum	Bogucice, Mała Wieś, Czarnochowice, Strumiany, Śledziejowice, Kokotów	1784-1840	Oryginał
33.	Liber Natorum et Baptisatorum + indeks	Bogucice	1834-1902	Oryginał
34.	Liber Natorum et Baptisatorum	Chorągwicka, Mietniów, Sygnezów, Grajów, Zabawa	1784-1830	Oryginał
35.	Liber Baptisatorum	Chorągwicka	1836-1900	Oryginał
36.	Liber Baptisatorum + indeks	Grabówki, Poręby, Babiny, Dąbrówka	1785-1850	Oryginał
37.	Liber Baptisatorum	Grabówki, Poręby, Babiny, Dąbrówka	1851-1891	Oryginał
38.	Liber Baptisatorum	Grajów	1833-1854	Oryginał
39.	Liber Baptisatorum + indeks	Grajów	1854-1897	Oryginał
40.	Liber Baptisatorum	Janowice, Byszyce, Gorzków, Bugaj, Sułków	1784-1835	Oryginał
41.	Liber Natorum Copulatorum Mortuorum Dekanat Biskupice	Pagóry, Sułków, Chorągwicka, Mietniów, Rożnowa, Taszyce, Pawlikowice	1813-1816	Oryginał
42.	Liber Baptisatorum + indeks	Janowice	1844-1914	Oryginał

43.	Liber Baptisatorum	Koźmice, Krzyszkowice	1784-1838	Oryginał
44.	Liber Baptisatorum BIII + indeks	Koźmice Wielkie	1838-1914	Oryginał
45.	Liber Copulatorum	Krzyszkowice	1811-1816	Oryginał
46.	Liber Baptisatorum	Krzyszkowice	1839-1864	Oryginał
47.	Liber Baptisatorum + indeks	Krzyszkowice	1864-1905	Oryginał
48.	Liber Baptisatorum Tomus II, Numer parafii 48	Lednica Dolna	1784-1840	Oryginał
49.	Liber Baptisatorum	Lednica Dolna	1840-1853	Oryginał
50.	Liber Baptisatorum	Lednica Dolna	1853-1894	Oryginał
51.	Liber Natorum et Baptisatorum numer 406 + indeks natorum pro Suburbio Lednica Dolna Parochia Wieliczka od 1846	Lednica Dolna	1894-1915	Oryginał
52.	Liber Natorum et Baptisatorum Tomus II numer 392 pro pago Lednica Górna ab an 1784 usque ad an 1852	Lednica Górna	1784-1852	Oryginał
53.	Liber Natorum et Baptisatorum Lednica Górna t.III numer 333 + indeks	Lednica Górna	1853-1905	Oryginał
54.	Liber Baptisatorum	Mietniów	1848-1909	Oryginał
55.	Liber Baptisatorum + indeks	Raciborsko , Wilkowice	1784-1846	Oryginał
56.	Liber Baptisatorum + indeks	Raciborsko	1846-1907	Oryginał
57.	Liber Baptisatorum	Rożnowa, Taszyce, Koźmiczki, Pawlikowice	1784-1844	Oryginał

58.	Liber Baptisatorum + indeks	Rożnowa	1844-1913	Oryginał
59.	Liber Baptisatorum Chrzty t.1	Siercza i Klasno	1785-1844	Oryginał
60.	Liber Baptisatorum	Siercza	1844-1855	Oryginał
61.	Liber Baptisatorum + indeks	Siercza	1855-1901	Oryginał
62.	Liber Baptisatorum + indeks	Sułków	1837-1916	Oryginał
63.	Liber Baptisatorum + indeks za 1885-1933	Sygneczów	1839-1907 oraz indeks za 1885-1933	Oryginał
64.	Libri metrices Baptisatorum et Mortuorum Supradictionem pagonem.	Czarnochowice, Strumiany, Mała Wieś, Kokotów, Bogucice, Śledziejowice	1810-1816	Oryginał
65.	Liber Baptisatorum + indeks	Śledziejowice	1833-1904	Oryginał
66.	Liber Baptisatorum + indeks	Taszyce	1836-1909	Oryginał
67.	Liber Baptisatorum + indeks	Zabawa	1831-1908	Oryginał
68.	Liber Baptisatorum Odtworzone z obcych metryk urodzeń , chrztów za okres 1852-1942 oraz 1 chrzest 1979	Zamiejscowi : Biezanów, Bodzanów, Biskupice, Węgrzce, Przebieczany, Przywóz parafia Biezanów, Czarnociny Paszkówka, parafia Dziekanowice, Prokocim	1852-1942 1979 chrzest	Oryginał
69.	Liber Baptisatorum	Koźmice Małe	1830-1915	

Metryki ślubów Parafii rzymskokatolickiej Wieliczka

Sygnatura w archiwum (nr tomu)	Nazwa dokumentu	Miejscowość/ jednostka administracyjna w Parafii Wieliczka	Daty skrajne	Uwagi
1	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	Sierpień 1591-1601	Oryginał księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
2	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1602-1618	Oryginał księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
3	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1619-1649	Oryginał
4	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1650-1673	Oryginał
5	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1706 -VI/1760	Oryginał
8	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1752-1754	Kopiarz
9	Liber Natorum et Copulatum	Wieliczka	1754-1755 księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,	Kopiarz księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
11	Liber Natorum et Copulatum Metricz Baptisatorum et Copulatum Prae Posituralis Ecclesiae Parochialis Vieliciensis t. X	Wieliczka	Natorum 1760-1779 copulatum 1760-1780	Oryginał

	Natorum 4/5 1760-24/5 1779 t VI Copulatorum 17/8/1760 – 22/10/1780			
II/1	Liber Copulatorum	Wieliczka	1766-1771	księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
II/2	Liber Copulatorum	Wieliczka	1772-1775	księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
II/3	Liber Copulatorum	Wieliczka	1775-1780	księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
II/4	Liber Copulatorum	Wieliczka	1780-1784	księga rękopiśmienna formatu <i>pagina fracta</i> ,
II/5	Metrices Liber Copulatorum Ecclesiae Prepositualis Vielicensis	Wieliczka	1780-1784	
II/6	Liber Metrica Copulatorum Numerus 529	Wieliczka	1785-1843	
II/7	Liber Metrica Copulatorum Numerus 580	Wieliczka	1843-1881	
II/8	Liber Copulatorum	Grabówki, Dąbrówki, Poręby , Babiny, Siercza, Klasno, Raciborsko, Krzyszkowice, Pawlikowice, Rożnowa,	1785-1835	
II/9	Pro locis Lednica Liber Metrica Copulatorum	Lednica	1785-1844	
II/10	Liber Copulatorum	Grajów	1841-1905	
II/11	Liber Copulatorum	Janowice, Gorzków, Koźmice Wielkie, Byszyce, Sułków, Bugaj	1785-1900	
II/12	Liber Copulatorum	Śledziejowice, Kokotów, Bogucice Czarnochowice, Strumiany, Mała Wieś,	1785-1832	

II/13	Liber Copulorum	Bogucice	1833-1898	
II/14	Liber Copulorum	Krzyszkowice	1833-1900	
II/15	Liber Copulorum	Lednica Górna	1785-1878	
II/16	Liber Copulorum	Mietniów	1844-1902	
II/17	Liber Copulorum	Raciborsko	1840-1911	
II/18	Liber Copulorum	Siercza	1834-1903	
II/19	Liber Copulorum	Sułków	1838-1898	
II/20	Liber Copulorum	Śledziejowice	1841-1905	
II/21	Liber Copulorum	Taszyce	1785-1906	
II/22	Liber Copulorum	Chorągiewica III	1844-1938	
II/23	Liber Copulorum	Janowice III	1844-1938	
II/24	Liber Copulorum	Koźmice Małe III	1785-1949	
II/25	Liber Copulorum	Koźmice Wielkie IV	1836-1901	
II/26	Liber Copulorum	Rożnowa tom III	1836-1962	
II/27	Liber Copulorum	Lednica Dolna III	1837-1937	
II/28	Liber Copulorum	Lednica Górna tom III	1847-1922	

II/29	Liber Copulatum	Zabawa tom III	1836-1922	
II/30	Liber Copulatum	Sygnezów tom III	1847-1910	
II/31	Liber Copulatum	Wieliczka tom VII	1881-1910	
II/32	Liber Copulatum	Grabówki i Babiny tom III	1839-1925	
45	Liber Copulatum	Krzyszkowice	1811-1816	Oryginał
41	Liber Natorum et Copulatum et Mortuorum	Pagóry, Sułków, Chorągiewka, Mietniów, Rożnowa, Taszyce, Pawlikowice	1813-1816	Oryginał
Sygnatura III/32	Traungsmetricel der Militar personen Śluby wojskowi CK Austrii 1845-1869	Wieliczka	1845-1869	

Metryki zgonów Parafii rzymskokatolickiej Wieliczka

Sygnatura (nr tomu)	Nazwa dokumentu	Miejscowość/Jednostka administracyjna w Parafii Wieliczka	Zgony i pogrzeby Daty skrajne
III/1	Liber Mortuorum	Wieliczka	1746-1776
III/2	Liber Mortuorum	Wieliczka	1777-1780
III/3	Liber Mortuorum	Wieliczka	1780-1785
III/4	Liber Mortuorum	Wieliczka	1784-1808
III/5	Liber Mortuorum pro Civitate Wieliczka	Wieliczka	1808-1835 die 30 November
III/6	Liber Mortuorum pro Civitate Wieliczka Tomus VI, numer 541	Wieliczka	1835-1846

III/7	Liber Defunctorum Pogrzeby Wieliczka t. VII	Wieliczka	Od 1846 do 30 November 1853
III/8	Liber Defunctorum Pogrzeby Wieliczka t.VIII	Wieliczka	November 1853-1878
III/9	Liber Mortuorum Pogrzeby Wieliczka t.IX	Wieliczka	1879-1902
III/10	Liber Mortuorum	Bogucice	1846-1889
III/11	Liber Mortuorum	Chorągiewca	1846-1882
III/12	Liber Mortuorum	Koźmice Wielkie	1838-1907
III/13	Liber Defunctorum	Krzyszkowice	1848-1908
III/14	Liber Mortuorum	Lednica Dolna	1784-1851
III/15	Liber Mortuorum	Lednica Dolna	1851-1935
III/16	Liber Mortuorum	Lednica Górna	1839-1905
III/17	Liber Mortuorum	Sułków	1847-1906
III/18	Liber Mortuorum	Koźmice Wielkie, Krzyszkowice	1784-1838
III/19	Liber Mortuorum	Zabawa, Sygneczów, Lednica Wielka, Mietniów, Grajów, Chorągiewca,	1784-1844
III/20	Liber Mortuorum	Janowice, Gorzków, Byszyce, Sułków, Bugaj,	1784-1844
III/21	Liber Mortuorum	Grabówki, Babiny, Dąbrówka, Poręby, Siercza, Wolica, Klasno, Raciborsko,	1785-1843
III/22	Liber Mortuorum	Grabówki, Poręby, Babiny	1843-1906
III/23	Liber Mortuorum	Śledziejowice, Kokotów, Czarnochowice, Strumiany, Mała Wieś, Bogucice,	1784-1847
III/24	Liber Mortuorum	Pawlikowice	1784-1833
III/25	Liber Mortuorum	Raciborsko	1837-1913
III/26	Liber Mortuorum	Rożnowa	1789-1906
III/27	Liber Mortuorum	Siercza	1837-1906
III/28	Liber Mortuorum	Sygneczów	1848-1899
III/29	Liber Mortuorum	Śledziejowice	1847-1902

III/30	Liber Mortuorum	Taszyce	1784-1842
III/31	Liber Mortuorum	Taszyce	1742-1905
III/33	Todten metrical der Militar persone ad Anno 1846	Wieliczka zgony wojskowi CK Austrii	1846
III/34	Liber Mortuorum	Koźmice Małe	1784-1939
III/35	Liber Mortuorum	Chorągiewica t. IV	1898-1978
III/36	Liber Mortuorum	Roźnowa t. III	1854-1941
III/37	Liber Mortuorum	Janowice t. III	1847-1925
III/38	Liber Mortuorum	Zabawa t. III	1842-1952
III/39	Liber Mortuorum + indeks	Mietniów t. III	1844-1941
41	Liber Natorum Copulatorum Mortuorum	Pagóry, Sułków, Chorągiewica Mietniów, Roźnowa, Taszyce, Pawlikowice	1813-1816

Ponadto w Archiwum Kurii Metropolitarnej znajdują się kopie metryk z parafii Wieliczka;

Urodzenia i chrzty 1820-1847

Urodzenia i chrzty 1863-1873

Śluby 1820-1847

Zgony 1820-1847

Brak dokumentów rejestracji metrykalnej chrztów za okres 1675-1698 oraz III/1755-IV/1757

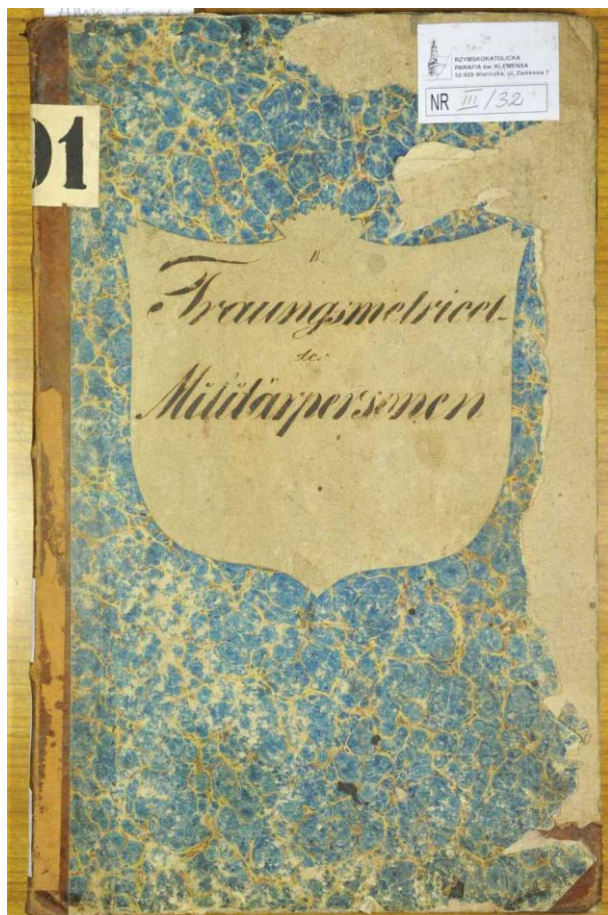
Brak dokumentów rejestracji metrykalnej za okres ślubów 1675-1705.

Parafia Wieliczka Rejestr ślubów w księdze Liber Natorum et Copulatorum rok 1591

In nomine Dñi Amen.
Cathalogus contrahen-
tium iuxta ritum et cō-
suetudinē. S. nris Ecclē Cath-
olice, obsequat. et in Conci-
lio Triden. approbat.
Factus inceptus in Anno
Dñi 1591 primo.
per me H. Joan. Sacram-
entum Sacrificiū Melitien.

Fot. Tadeusz Warczak Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie

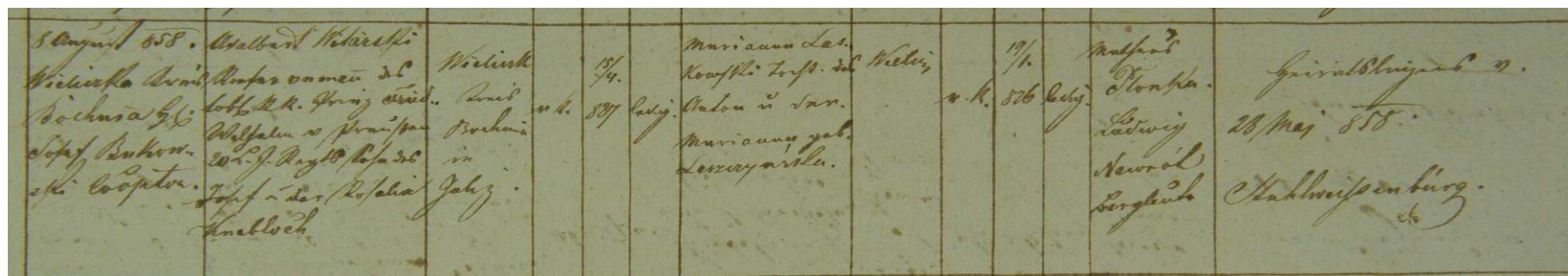
Parafia Wieliczka Traungsmetricel der Militar personen 1845-1869

Fot. Tadeusz Warczak Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie

Sygnatura III/32 Wieliczka Księga ślubów zawartych przez wojskowych CK Austrii

Parafia Wieliczka Traungsmetricel der Militar personen 1845-1869

Fot. Tadeusz Warczak Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie

Metryka ślubu z księgi ślubów zawartych przez wojskowych CK Austrii

Traungsmetricel der Militar personen Śluby wojskowi CK Austrii 1845-1869 sygnatura III/32

Ślub Wieliczka 8 August 1858

Bibliografia

Dokumenty metrykalne (księgi chrztów, ślubów i zgonów) parafii wielickiej w: *Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie, Franciszkańska 3*

Wanda Maciejewska „Polski słownik archiwalny” Warszawa 1974,

Podziękowanie

Panu Leszkowi Windakowi wybitnemu znawcy rejestrów metrykalnych w parafii wielickiej oraz jej historii

Personelowi Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie dziękuję za okazaną bezcenną pomoc.

Anna Stoczek

Linki do genealogii rodów z parafii wielickiej:

<http://www.kozmice.wieliczka.eu/Rodzina/index.html>

<http://www.bohosiewicz.pl/art.php?art=Familia.html>

<http://www.windaki.pl/>

<http://mapage.noos.fr/jadwiga/pirowski/>